

TEST ØDELÆGGER ELEVERS FORSTÅELSE AF INTELLEKTUEL EJENDOM

Med ejendomsrettens store filosof, John Locke, som hjemmelsmand peger professor John Willinsky fra Stanford University, School of Education, på et hidtil overset problem ved den herskende test-praksis i uddannelsessystemet: Test underminerer studerendes forståelse af den specielle status, som viden og intellektuel ejendom har i et læringsfællesskab.

Af John Willinsky

* Det er blevet klart for mig, at studerende igennem deres tid i uddannelsessystemet opnår en meget mangelfuld forståelse af intellektuel ejendom og denne ejendoms specielle status i et læringsfællesskab. Det øgede politiske fokus på målinger af studerende og uddannelsesinstitutioners resultater betyder, at de studerende får færre muligheder for at erfare, hvordan deres læring og arbejde har noget med produktionen af intellektuel ejendom at gøre. Og de erfarer heller ikke, hvordan de derigennem bidrager positivt til læringens fællesskab, da deres arbejde ikke har nogen værdi i sig selv ud over at forberede dem på den næste præstationstest.

I et forsøg på at forklare, hvad jeg ser som de aktuelle skævvridninger af den praksis, der er forbundet med intellektuel ejendomsret i uddannelsessystemet, har jeg valgt at gribe tilbage til ejendomsrettens store filosof, John Locke (1632-1704). For selvom Locke ikke skriver direkte om intellektuel ejendomsret, er der ingen, der har haft større betydning for ejendomsrettens centrale placering i udviklingen af civilsamfundet og den demokratiske stat end ham. John Locke er, hvad man kan kalde den intellektuelle skytsengel for både Englands konstitutionelle revolution i 1688 og den amerikanske revolution næsten et århundrede senere.

Locke udgav i 1689 værket *Two Treatises of Government*. Hans argumentation for den private ejendomsret tager der udgangspunkt i, hvad både den naturlige fornuft og de åbenbarede sandheder fortæller, nemlig at "Gud har givet jorden til menneskets børn, til menneskeheden i fællesskab", og at alle mennesker, der fødes, har ret til det, som deres selvopretholdelse kræver. Det er ud af disse to principper, at den private ejendomsret vokser.

Ingen ejendomsret til rådne frugter

Locke illustrerer sammenhængen mellem privat ejendom

og det fælles gennem det, man kunne kalde en antropologisk projektion. For Locke, som for mange andre tænkere i den periode, "var verdenen i sin begyndelse som Amerika". Den europæiske imperialisme tillod forfattere som Locke, for ikke at nævne Rousseau, at trække fortidens klæde til side og rejse tilbage til menneskehedens oprindelse: "Frugterne eller vildtet, der nærer den vilde indianer, som ikke kender nogen indhegning og stadig beboer det fælles, må, hvis det skal sikre hans selvopretholdelse, være hans, dvs. en del af ham, og noget som en anden ikke længere kan have nogen ret til". Retten til selvopretholdelse giver således ret til, at man tager noget fra det fællesjede og gør det til sit – og dermed afskærer andre fra at kunne gøre brug det.

Ud fra dette fremkom det næste princip, nemlig at også resultaterne af "hans krops arbejde, må vi sige, er hans". Det førte til stærkere krav om ejendom "for alt det, som en mand pløjer, planter, forbedrer, kultiverer og kan bruge resultatet af, det er hans ejendom". Man har således ret til værdien og resultatet af ens arbejde og forbedringer.

Det var kun den naturlige lovs forbud imod spild, der begrænsede, hvad man igennem arbejde kunne gøre til sit. Man måtte nemlig ikke gøre krav på mere, end man kunne gøre brug af, for "hvis frugterne rådnede [...] ville man krænke naturens lov". Locke taler således om en tid før "begæret efter at have mere end man behøvede havde ændret den indre værdi af tingene".

Det, der ændrede tingene, var "opfindelsen af penge". "Igenem en stiltiende aftale om brugen af penge" er vi alle ifølge Locke "enedes om en uforholdsmæssig og ulig besiddelse af jorden." Så hvis man oprindeligt havde ret til det, man behøvede for at overleve, og frit og uden samtykke fra andre kunne tage det ud af det fælles, så muliggjorde civiliseringsprocessen og indførelsen af penge, at der ikke længere var nogen grænser for, hvad man kunne

akkumulere af ejendom igennem hårdt arbejde og med majoritetens samtykke.

Et fælles forråd af viden

Spørgsmålet er nu, hvorledes disse principper for retten til ejendom fungerer i forhold til læringens fællesskab. Hvis vi tænker på læringens fællesskab – de forskellige uddannelsesinstitutioner og videnskaberne – som et uafhængigt fællesskab, hvis medlemmer i fælles overenskomst støtter op om værdien af en fælles verden af viden, så vil Lockes teori om ejendom kunne udgøre en basis til forståelse af den intellektuelle ejendomsrets specielle status inden for dette område.

Det vigtigste spørgsmål i den forbindelse er, om den samme grad af eksklusion i forbindelse med privat ejendom og opbyggelsen af formue kan retfærdiggøres i dagens læringsfællesskab. Arbejde, fornuft og forbedring er helt sikkert lige så meget til stede i sådan et tilfælde som i forbindelse med den private tilegnelse af det fælles, som Locke oprindeligt beskrev. Det Lockeske princip, der retfærdiggjorde indhegningen af det fælles, var, at det – igennem arbejde – førte til en forbedring og forøgelse af besiddelsens værdi.

Det er et andet princip, der gælder for læringens fællesskab. Værdien af et – igennem arbejde frembragt – værk eller en ide kan nemlig kun blive fuldt realiseret ved, at ejendommen gives tilbage til det fælles forråd af viden – ikke ved dens indhegning. Værdien af en ide er givet ved de fremskridt for det fælles gode, som den kan føre til og den måde, hvorpå ideen tages op og bruges af andre i læringsfællesskabet.

Det er således ikke den traditionelle ejendomsret, som retten til at ekskludere andre og opbygge formue, der er gældende i et læringsfællesskab. Det er snarere forfatterens ret til at blive akkrediteret som ophavsmand til værket, der udgør den egentlige ejendom. Det er disse særegne træk ved intellektuel ejendomsret inden for læringens fællesskab, som er i fare for at blive tabt af syne. Den aktuelle behandling af intellektuel ejendom i uddannelsessystemerne medfører nemlig en skævvridning, som formindsker den intellektuelle ejendoms værdi som et offentligt gode. Som i mange andre vestlige lande har også det amerikanske undervisningsministerium valgt i stigende grad at lægge vægt på uddannelsesinstitutionernes pligt til at dokumentere deres resultater. Den altoverskyggende antagelse er, at man ikke kan forsikre sig om et barns læring uden at teste. En sådan antagelse tenderer imod at gøre testene til både mål og middel for lærere og læringen.

Det er klart, at de resultater, som en studerende opnår efter en række matematik- og læsetest, ikke kan have nogen forbindelse til et helt års arbejde sammen med en lærer og et klasselokale fyldt med andre studerende. Et

sådant resultat kan højst være udtryk for potentialet for videre læring i de næste klassetrin.

Men derudover er testene i sig selv også en hård lektion i, hvad ved læringen som overhovedet tæller. Frem for at støtte op om, at det, som de studerende lærer, er noget, de i Lockes betydning har gjort til deres eget, og noget, de kan bruge til at højne værdien af deres arbejde og bidrage til læringsfællesskabet med, så betyder den aktuelle testpolitik, at de studerendes viden uden videre tages i besiddelse af andre, der bruger den som parameter for en vurdering af den enkelte elev, lærer og skole. Den enkelte elevs viden tilkendes ingen værdi i sig selv – og tilskrives heller ikke eleven som hans intellektuelle ejendom.

Det kan godt være, at den aktuelle uddannelsespolitik fokus på test er udtryk for en anerkendelse af og et forsøg på at sikre de studerendes ret til at lære og gå i en skole, hvor der gøres, hvad der kan, for at give dem en god uddannelse. Men det resulterer i en uddannelse, der er i fare for at skabe en forestilling om, at den principielle og virkelige ejendomsret til viden og læring skal findes i en kvantificerbar måleenhed som et instrument til national vurdering og international konkurrence.

Man får derfor lyst til at rejse sig med Lockes Two Treaties i hånden og insistere på, at studerende har krav på en chance for at lære og erfare, hvordan arbejdets forbedring i Lockes terminologi skaber en ret til intellektuel ejendom, og hvordan denne ejendom kan bidrage til læringens fællesskab. I den nuværende praksis vil elever ikke have mange muligheder for at erfare værdien af at give noget tilbage til det fælles, af at forbedre det fælles som et resultat af egen læring gennem flittighed og brug af egen fornuft. Et sådant projekt anses for indeværende for irrelevant, hvis ikke ligefrem en trussel, for den aktuelle testpraksis.

JOHN WILLINSKY

John Willinsky er professor på Stanford University, School of Education, hvor han forsker i new literacy, undervisningsteknologi og open access. Willinsky var oprindelig lærer i Ontario, Canada.

John Willinsky besøgte DPU i starten af september, hvor han i regi af Forskningsprogram for Medier og IT i læringsperspektiv bl.a. vil holde en offentlig forelæsning om læringens fællesskab og åben adgang til forskning.

Læs mere om John Willinskys besøg på www.dpu.dk/willinsky